

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 2, 8, 9, 12, 13, 15 IR 16 STRAIPSNŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-428(2)“ PROJEKTO
(TOLIAU - PROJEKTAS)
(TAP NR.: TAP-21-1663 (2); TAIS NR. :21-31614(3))

2021-12-06 Nr. NV-3140

Vilnius

Projekto rengėja – Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą **iš esmės pritarti** Seimo nario A. Lydekos teikiamam Asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 2, 8, 9, 12, 13, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-428(2) (2021 m. rugsėjo 29 d. Seimo valdybos sprendimas Nr. SV-S-212).

Dabartinė situacija. Įstatymo projektu siekiama pagerinti asociacijų teisinę aplinką ir siūloma suteikti asociacijoms teisę banko sąskaitas atsidaryti ne tik kredito įstaigose, tačiau ir elektroninių pinigų įstaigose, taip pat galimybę asociacijos kolegialaus valdymo organo nariais tapti ir fiziniams asmenims, nesantiems asociacijos nariais; suteikti daugiau teisių visuotiniam susirinkimui nustatyti veiklos tikslus, nario mokesčius ir narių priėmimo, išstojimo ir pašalinimo tvarką; sudaryti galimybes įstatuose nustatyti dalyvavimą asociacijos veikloje ne tik narystės pagrindu ir galimybę steigti tarptautines nevyriausybinės organizacijas, patikslinti, kad asociacijos nariai turi teisę susipažinti su asociacijos narių sąrašu nebūtinai asociacijos buveinėje ir neriboti galimybės disponuoti asociacijos turtu ne pelno tikslais.

Projekto esmė. Siūloma **iš esmės pritarti** įstatymo projektui, bet pasiūlyti **tobulinti įstatymo projektą** pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

- **Siūloma nekeisti galiojančios Asociacijų įstatymo nuostatos, kuri numato, kad naujų asociacijos narių priėmimo, narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarka bei sąlygos turi būti nustatytos asociacijos įstatuose**, kas sąlygoja, kad norint pakeisti šią tvarką turi būti keičiami įstatatai, o tokį sprendimą galėtų priimti visuotinis narių susirinkimas, pritarus ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių asociacijos narių. Atsisakius tokios nuostatos ir pavedus šią funkciją visuotiniam narių susirinkimui, sprendimui priimti pakaktų paprastos balsų daugumos. Asociacijos esmė ir paskirtis yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, asociacijos veikla remiasi narystės pagrindais, todėl naujų narių priėmimas yra vienas iš esminių asociacijos sprendimų, tuo tarpu įstatymo projektu siūlomas reguliavimas palengvintų naujų narių priėmimo, narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarkos bei sąlygų nustatymą ir keitimą, galimai sukeltų dažną tos tvarkos keitimą ar pritaikymą konkreitiems esamiems ar būsimiems asociacijos nariams, neatitiktų asociacijos narių interesų ir teisėtų lūkesčių išsaugoti asociacijos narių kvalifikuota balsų dauguma jau priimtus sprendimus;

- papildomai Įstatyme būtų galima numatyti galimybę asociacijai savo įstatuose nustatyti kitokią naujų narių priėmimo tvarkos ir sąlygų nustatymo ir keitimo tvarką (pvz., nereikalauti, kad tokiam įstatų pakeitimui pritartų ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių asociacijos narių). Tokiu būdu asociacijai būtų suteikiama galimybė pačiai pasirinkti ir nuspręsti, ar jai tinkamas Įstatymo nustatytas reguliavimas, ar vis dėlto asociacija norėtų nusistatyti kitokią asociacijos narių balsų daugumą, kuriai esant įstatuose galėtų būti atliekami nurodomos tvarkos ir sąlygų keitimai;

- **siūloma neatsisakyti galiojančio reikalavimo asociacijos įstatuose nurodyti asociacijos veiklos tikslus**, kurie turi būti apibūdinti aiškiai ir išsamiai, nurodant veiklos sritis ir rūšis: Civilinio kodekso 2.47 straipsnio 2 dalyje, kituose, atskiras juridinių asmenų teises formas reglamentuojančiuose įstatymuose (pvz., Viešųjų įstaigų įstatyme) įtvirtintas reikalavimas, kad

veiklos tikslai turi būti apibūdinti aiškiai ir išsamiai, nurodant veiklos sritį bei rūšį. Be to, vadovaujantis Civilinio kodekso 2.74 straipsnio 2 dalimi, viešieji juridiniai asmenys turi specialųjį teisnumą, t. y. jie gali turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštaruoja jų steigimo dokumentams ir veiklos tikslams. Civilinis kodeksas nustato pirmiau minėtų reikalavimų pažeidimo pasekmes – viešųjų juridinių asmenų sudaryti sandoriai, prieštaraujantys jų veiklos tikslams, gali būti pripažįstami negaliojančiais.

- **siūloma atsisakyti nuostatos, leidžiančios asociacijos įstatuose numatyti kitokius dalyvavimo asociacijoje būdus, kurie nėra laikomi naryste:** iš įstatymo projekto lieka neaišku ir neapibrėžta, ar kalbama apie dalyvavimą juridiniame asmenyje, ar apie kitas veikimo kartu su juridiniu asmeniu formas. Kadangi asociacijos tikslas yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, nustačius „kitokius dalyvavimo asociacijoje būdus“ galėtų būti paneigiama pačios asociacijos esmė – vienyti, koordinuoti visus narius, juos ginti ir kartu tenkinti viešuosius interesus.

- tarptautinių nevyriausybinų organizacijų steigimo tvarką reglamentuoja valstybių, kuriose jos steigiamos, nacionalinė teisė (stojimą į tarptautines nevyriausybinis organizacijas – pačių organizacijų dokumentai ir valstybių nacionalinė teisė), todėl siūlytina tikslinti įstatymo projektą ir vietoje numatomos nuostatos „asociacija įstatų nustatyta tvarka gali įsteigti“ įrašyti „asociacija įstatų nustatyta tvarka gali priimti sprendimą įsteigti“;

- **siūloma atsisakyti nuostatos įstatymo projektu siūloma numatyti išimtį, kad asociacijos turtas galėtų būti perduodamas panaudos pagrindais asociacijos nariui, kuris yra pelno nesiekiantis juridinis asmuo.** Siūlomu reguliavimu nebūtų užtikrinamas visų narių lygiateisiškumas, nes galimybė naudotis asociacijos turtu panaudos pagrindais būtų suteikiama tik nariui – pelno nesiekiančiam juridiniam asmeniui. Būtent asociacijos narių diferencijavimas nėra pagrįstas ir tikslingas, nes šių juridinių asmenų tikslas yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, o siūlomas reguliavimas neatitiktų lygiateisiškumo principo.

- **Siūloma atsisakyti įstatymo projektu siūlomo pakeitimo, kad asociacija galėtų priimti pinigų ar kito turto, jei duodantis asmuo nurodo juos naudoti kitiems, negu asociacijos įstatuose yra nustatytiems tikslams** kaip neatitinkančio Civiliniame kodekse įtvirtinto reguliavimo ir viešųjų juridinių asmenų specialaus teisnumo turinio: visa asociacijos veikla ir bet kokie veiksmai sietini su jos tikslais, todėl gautą paramą asociacija taip pat turėtų naudoti tik įstatuose nustatytiems tikslams, nes kitokios veiklos asociacija vykdyti ir negali, o paramos priėmimas kitais nei asociacijos įstatuose nurodytais tikslais prieštarautų veiklos tikslams ir neatitiktų galiojančio reguliavimo.

Derinimas. Projektas teiktas išvadoms gauti Finansų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai ir Nevyriausybinų organizacijų tarybai. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Nevyriausybinų organizacijų taryba informavo, kad pastabų ir pasiūlymų projektui neturi. Finansų ministerija pastabų projektui per nustatytą terminą nepateikė. Projektas patikslintas pagal Užsienio reikalų ministerijos pasiūlymą.

Projektas svarstytas 2021 m. lapkričio 30 d. tarpinstituciniame ministerijų atstovų pasitarime ir patikslintas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. lapkričio 23 d. išvadoje Nr. NV-2961 pateiktas tikslinamojo pobūdžio pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatom. Projektas Vyriausybės programos nuostatų tiesiogiai neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Viešojo valdymo grupės vadovė

Jurgita Žilinskiene

Jurgita Žilinskiene, tel. +37070663979, el. p. jurgita.zilinskiene@lr.lt

